

Motion till riksdagen 2008/09: MJ358

av Eva Selin Lindgren och Solveig Ternström (c)

Natur- och kulturmiljövården

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i motionen om att låta utreda hur en ändamålsenlig myndighetsstruktur kan åstadkommas för att förena natur- och kulturmiljövården i Sverige.

Motivering

Natur- och kulturmiljövården är båda av fundamental betydelse för Sveriges utveckling. Utan en frisk och mångfaldig natur skadas eller försvinner många av jordens växt- och djurarter. Naturens ohälsa drabbar också människan hårt – direkt såväl som indirekt – genom ökad sjuklighet, kortare livslängd och större fattigdom.

Kulturmiljön är till för oss alla och spelar en viktig roll för att förverkliga visionen om det hållbara samhället. Den ger oss tillgång till Sveriges historiska arv och ger därigenom identitet och socialt sammanhang till både ”nya” och ”gamla” svenskar. Detta gör oss trygga i tillvaron och ger oss förmåga att möta framtidens utmaningar.

Såväl en mångskiftande och välbevarad natur som en rik kulturmiljö – innefattande enskilda föremål, bebyggelsemiljöer och hela landskap – är viktiga resurser för utveckling av flera näringar, bl.a. turism, friluftsliv, odling, hantverk och arkitektur m.fl. Skyddet för och utvecklingen av både natur- och kulturmiljö har också ett starkt stöd från allmänheten, vilket inte minst illustreras av det stora antalet människor som är medlemmar i naturskydds- och hembygdsföreningar.

I de *miljömål* som riksdagen antagit betonas på flera ställen betydelsen av att natur- och kulturmiljöernas värden samtidigt hävdas och att detta är nödvändigt för att alla hållbarhetsaspekterna skall förverkligas. I bland annat propositionen ”Svenska miljömål – ett gemensamt uppdrag” (2004/05:150) framhålls att människan och naturen är historiskt sett förenade, och att båda

Fel! Okänt namn på

dessa dimensioner samtidigt måste beaktas. Eventuella konflikter mellan dem skall hanteras och överbryggas.

På europeisk nivå har man tagit fram den europeiska landskapskonventionen, vilken också skall genomföras i Sverige. Konventionen utarbetades av Europarådet år 2000 och bygger på ett antal FN-deklARATIONER om skydd och förvaltning av natur- och kulturarv, inkluderande också Århuskonventionen (1998) om bl.a. allmänhetens deltagande i beslut om miljöfrågor. Den europeiska landskapskonventionen lyfter fram landskapets betydelse – och inte bara enstaka byggnader eller objekt – samt vikten av förankring hos de närmast berörda. Ett ”landskap” definieras som ett område *”sådant som det uppfattas av människor och vars karaktär är resultatet av påverkan av och samspel mellan naturliga och/eller mänskliga faktorer”*. Det kan röra sig om t.ex. skogslandskap, urbana landskap (stadslandskap), jordbrukslandskap m.fl. Konventionen är därför en viktig angelägenhet antingen man bor i staden eller på landet. Klimatfrågan och den framväxande produktionen av förnybar energi kommer att kräva en förnyelse av landskapsvården som kräver sektorsövergripande synsätt och nya demokratiskt förankrade styrmedel för miljövården.

Att förena natur- och kulturmiljövärdens intressen och synsätt har emellertid i praktiken visat sig vara svårt, och sådana svårigheter har funnits i vårt land under de senaste hundra åren, trots att flera insiktsfulla personer såväl inom akademier och myndigheter som i riksdagen insett att det hållbara samhället inte kan nås enbart genom beaktande av den ena dimensionen. Detta leder tankarna till att det rör sig om ett systemfel i samhället vid organisation och finansiering av de båda verksamheterna.

Man kan med fog fråga sig varför de statliga organisationerna för natur- och kulturmiljövärd tilldelats helt olika sektorer, med olika ansvariga departement och de skilda centralmyndigheter som Naturvårdsverket respektive Riksantikvarieämbetet utgör. Juridiska och ekonomiska styrmedel är skilda åt för de båda verksamheterna, och detta medför att svårigheterna att åstadkomma en effektiv verksamhet är större än nödvändigt. På universiteten har forskning och utbildning också varit uppdelad och sorterats in under olika fakulteter. Den föråldrade uppdelningen mellan natur- och kulturmiljövärd försvårar länsstyrelsernas arbete med att tillämpa den helhetssyn som kommer till uttryck i miljömålen. Uppdelningen finns också bland ideella organisationer. I stället för den i politiken efterfrågade helhetssynen har vi fortfarande två separata stuprör, alltifrån Regeringskansliet ner till länsstyrelserna och gräsrötterna. Men detta går att åtgärda.

Alliansregeringen har målsättningen att främja miljödriven tillväxt genom att integrera produktion och miljöomsorg. Den har också ambitionen att minska antalet myndigheter och har bl.a. genomfört en sammanslagning av Strålskyddsinstitutet och Kärnkraftinspektionen i den nya Strålsäkerhetsmyndigheten. Ett naturligt steg i arbetet med att på ett smidigare sätt uppnå miljömålen är att låta en av myndigheterna, Riksantikvarieämbetet eller Naturvårdsverket, ha det fulla ansvaret för såväl natur- som kulturmiljöarbetet.

Vi anser att riksdagen bör ge regeringen tillkänna att den bör låta utreda den ovan beskrivna problematiken med målsättningen att åstadkomma en

Fel! Okänt namn på

ändamålsenlig myndighetsfunktion för den förenade natur- och kulturmiljö-
vården i Sverige.

Stockholm den 25 september 2008

Eva Selin Lindgren (c)

Solveig Ternström (c)